

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-392-7-4>

**APPLICATION OF THE COMBAT EXPERIENCE
OF COUNTERING RUSSIA IN THE BLACK SEA
FOR PLANNING COUNTERMEASURES IN THE BALTIC SEA**

**ЗАСТОСУВАННЯ БОЙОВОГО ДОСВІДУ ПРОТИДІЇ РОСІЇ
В ЧОРНОМУ МОРІ ДЛЯ ПЛАНУВАННЯ ПРОТИДІЇ
У БАЛТІЙСЬКОМУ МОРІ**

**Карочкіна Margaryta
Borysivna**

*Candidate of Technical Sciences,
Researcher
Research center of the Armed Forces of
Ukraine "State Oceanarium" of the
Institute of the Navy of the National
University "Odesa Maritime Academy"
Odesa, Ukraine*

**Капочкіна Маргарита
Борисівна**

*кандидат технічних наук, науковий
співробітник
Науково-дослідний центр Збройних
Сил України "Державний
океанаріум" Інституту Військово-
Морських Сил Національного
університету "Одеська морська
академія"
м. Одеса, Україна*

Карочкін Borys Borysovych

*Candidate of Geological and
Mineralogical Sciences, Leading
Researcher
Research center of the Armed Forces of
Ukraine "State Oceanarium" of the
Institute of the Navy of the National
University "Odesa Maritime Academy"
Odesa, Ukraine*

Капочкін Борис Борисович

*кандидат геолого-мінералогічних
наук, провідний науковий
співробітник
Науково-дослідний центр Збройних
Сил України "Державний
океанаріум" Інституту Військово-
Морських Сил Національного
університету "Одеська морська
академія"
м. Одеса, Україна*

Kucherenko Nataliia Vasylivna

*Candidate of Geographical Sciences,
Docent, Leading Researcher
Research center of the Armed Forces of
Ukraine "State Oceanarium" of the
Institute of the Navy of the National
University "Odesa Maritime Academy"
Odesa, Ukraine*

Кучеренко Наталія Василівна

*кандидат географічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник
Науково-дослідний центр Збройних
Сил України "Державний
океанаріум" Інституту Військово-
Морських Сил Національного
університету "Одеська морська
академія"
м. Одеса, Україна*

Військові загрози з боку рф морським державам Балтійського регіону, як і Чорноморського регіону, плануються в рф відповідними управліннями ФСБ рф та Генеральним штабом Збройних Сил рф.

Як показує практичний досвід, морські країни, що піддаються ризику нападу рф з морського напрямку, ризикують майже миттєво втратити виключну морську економічну зону, територіальне море, можливість користування морськими транспортними коридорами, мають реальну загрозу втратити берегову зону в результаті висадки морського десанту, втратити власний флот. Все це потрібно враховувати під час підготовки до війни з рф на морі.

Під час війни у Чорному морі рф проти Грузії та України було потоплено у пункті базування корабельне угруповання Грузії, Україною втрачено кораблі та катери ВМС ЗС України, що базувалися в Азовському морі; рф досі має реальну можливість повного знищення флоту України. Загальновідомо, що користування транспортними коридорами в Азовському морі було практично унеможливлене ще до початку повномасштабного вторгнення рф в Україну. Флагман Українського флоту було превентивно затоплено біля причалу судноремонтного заводу у місті Миколаїв. Користування Україною морськими транспортними коридорами у Чорному морі було припинено у перший день війни.

Негативний бойовий досвід ведення Україною та Грузією війни проти рф на морі не може бути у повній мірі розповсюджений на країни Балтійського регіону, тому що практично всі країни входять до складу НАТО. У цьому руслі слід зазначити, що за зрозумілих причин максимальним ризикам піддається Швеція. Враховуючи особливості процедури практичного застосування статті 5-ть Статуту НАТО можна вважати, що Естонія, Латвія та Литва ризикують у більший мірі, ніж Польща, Німеччина та Данія. Це пов'язано з наявністю спільного кордону з рф. З відкритих джерел інформації відомо, що на березень 2020 року 5-ою службою ФСБ рф був запланований початок гібридної війни рф проти країн Балтії, але карантин оголошений у зв'язку з COVID 19 запобіг її проведенню.

Враховуючи невеликі площі, що займають Естонія, Латвія та Литва, і можливість логістичної підтримки від країн НАТО, яка може бути забезпечена виключно повітряним і морським шляхами, ймовірність висадки морського десанту рф на узбережжя Балтійського моря цих трьох країн, на нашу думку, є достатньо високою. У цьому аспекті доцільно розглянути бойовий досвід протидесантних дій ЗС України у війні з рф.

Перша спроба висадки морського десанту на Одеське узбережжя відбулася на четвертий день війни – 28 лютого 2022 року, коли декілька

великих десантних кораблів ЧФ рф підійшли до пляжу "Лузанівка" [1]. Загальновідомо, що операції з висадки морського десанту зазвичай супроводжуються сухопутною складовою. У нашому випадку це підтверджується тим, що одночасно зі спробою висадки морського десанту в Одесі, війська рф увійшли у місто Миколаїв, що відкрило їм шляхи М14 і Т1606 до Одеси. На щастя, висадки морського десанту не відбулося і місто Миколаїв було відбито.

2 березня 2022 року почав реалізовуватися план захоплення півдня України з метою відділення України від Чорного моря, коли війська рф обійшли місто Миколаїв з півночі та увійшли у місто Вознесенськ. Стали доступними дороги Е584 до Молдови і Р55 до Одеси, що оминають водні перешкоди, найбільшою з яких є річка Тілігул та Тілігульський лиман. До анклаву рф у республіці Молдова (так звана "Придністровська народна республіка") залишалось 135 км. Тобто, висадка морського десанту в Одесі була складовою загальновідомого плану повного захоплення півдня України. Гостра небезпека висадки в Одесі морського десанту тривала аж до звільнення правого берега Дніпра 11 листопада 2022 року. Після цього Україна, практично без застосування надводних кораблів, повернула контроль над власними територіальними водами від Одеської затоки до державного кордону на півдні (в дельті Дунаю). Завдяки асиметричним діям на морі, застосовуючи безпілотні надводні та підводні дрони ударного типу, Україна почала шлях до домінування у відкритій частині Чорного моря.

Зараз у нас виникла можливість проаналізувати ступінь підготовки міста Одеси до висадки морського десанту ЧФ рф навесні 2022 року. Місце висадки морського десанту рф 28 лютого 2022 року нам відомо. Завдяки ресурсу GOOGLE EARTH нами використане для аналізу ефективності протидесантних дій загальнодоступне супутникове зображення десантонебезпечної ділянки узбережжя міста Одеси (станом на травень 2022 року). Також загальновідома динаміка розгортання дій спецслужб рф зі дестабілізації обстановки в Одеській області.

Завдяки тому, що місто Одеса знаходиться на піднятому тектонічному блоці (висоти від 20 до 40 м) з обривистим береговим схилом, висадка морського десанту може бути ефективною лише в районі пересипу між Хаджибейським та Куяльницьким лиманами та морем, яка відділяє північну частину міста. Довжина десантно небезпечної ділянки узбережжя в районі пересипу не перевищує 10 км. Автомобільні та залізничні шляхи, що з'єднують Одесу з правобережною Україною проходять через зазначену пересип. Аналіз супутникового знімку в аспекті забудови, рельєфу місцевості, положення водних перешкод (озер) дозволяє з високою вірогідністю визначити

оптимальне місце для захоплення рф плацдарму висадки десанту в районі пересипу.

За перші місяці війни в Одесі були реалізовані певні плани захисту міста, у тому числі протидесантні. Враховуючі незадоволення Президента України станом підготовки міста Одеси до війни, бездіяльністю керівництва області, наявністю планів 5-ої служби ФСБ рф з захоплення влади у місті шляхом "народного повстання", можна очікувати, що у створенні берегових протидесантних укріплень могли бути реалізовані певні "інтереси" ЧФ рф. Це питання було досліджено шляхом експертної оцінки військової доцільності і оборонних можливостей створеної мережі окопів, скритності мінних загороджень тощо.

Вважаємо, що отриманий досвід буде корисним для країн Балтійського регіону, особливо Естонії, Латвії та Литви, де 5-та служба ФСБ рф веде активну підривну діяльність і має агентів впливу як у державних органах влади, так і у військах. Особливу увагу слід приділити новостворюваним структурам територіальної оборони. Досвід розбудови військ територіальної оборони у місті Одеса показав "вразливі місця", що були використані 5-ою службою ФСБ рф під час створення об'єднань зазначеного типу і призначення [2].

Література:

1. Російські морпіхи-строковики влаштували бунт і відмовилися висаджуватися в Одесі – стали відомі подробиці. URL: <https://www.5.ua/regiony/rosiiski-morpikhy-strokovyky-vlashtuvaly-bunt-i-vidmovylysia-vysadzhuvatysia-v-odesi-staly-vidomi-podrobytsi-269868.html> (дата звернення 07.12.2023).
2. Одеський губернатор може втратити посаду: президент дав завдання і два тижні. URL: <https://odessa-life.od.ua/uk/news-uk/odeskyi-hubernator-mozhe-vtratyty-posadu-prezydent-dav-zavdannia-i-dva-tyzhni> (дата звернення 07.12.2023).